

УДК 027.7:001.891(477–25) КНУКІМ“2011/2012”

**НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ БІБЛІОТЕКИ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ У 2011–2012 рр.**

Олена СКАЧЕНКО

*Київський національний університет культури і мистецтв, бібліотека
вул. Щорса, 36, м. Київ, Україна, 01601, тел.: (044) 529-61-38*

Висвітлено результати наукових досліджень, проведених у бібліотеці Київського національного університету культури і мистецтв протягом 2011–2012 рр.: розглянуто виконання наукових тем, підготовку до друку бібліографічних покажчиків, календаря та методичних матеріалів, участь працівників бібліотеки в наукових конференціях.

Ключові слова: бібліотека КНУКІМ, наукова робота у бібліотеці, бібліографічний покажчик, календар знаменних дат.

В умовах стрімкого зросту значення вищої освіти і науки у сучасному світі, підвищення попиту на різноманітну інформацію особлива роль відводиться університетським бібліотекам. Доступ до глобальних інформаційних систем сприяє перетворенню бібліотек вищих навчальних закладів у інформаційні центри, що забезпечують розвиток науки, є базою науково-освітнього процесу університету.

Мета статті – проаналізувати реалізацію напрямів наукових досліджень бібліотеки у 2011–2012 рр., повідомити про досягнуті результати та окреслити перспективи вдосконалення наукової роботи.

Бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв (далі – КНУКІМ) – важливий бібліотечно-інформаційний підрозділ університету, що здійснює формування, наукове опрацювання, зберігання документів; забезпечує створення та використання інформаційно-бібліографічних ресурсів, проводить інформаційну та науково-методичну діяльність, забезпечує користувачам доступ до традиційних і електронних джерел інформації.

Історія бібліотеки розпочалася у 1956 р. з бібліотечного кабінету при Інституті підвищення кваліфікації керівного складу працівників культури УРСР. Подальша діяльність книгозбірні нерозривно пов'язана з історією Київського державного інституту культури (з 1999 р. – КНУКІМ).

Згідно з наказом Міністерства культури УРСР № 506 від 1982 р. бібліотека КДІК стала республіканським методичним центром для бібліотек культурно-просвітницьких училищ. Саме 1980-ті роки стали початком запровадження у бібліотеці елементів наукової роботи. Як методичний центр, бібліотека брала участь у підготовці і проведенні занять з підвищення кваліфікації завідувачів бібліотек культурно-освітніх училищ у республіканській школі передового досвіду; проводила семінари-практикуми для завідувачів бібліотек культурно-освітніх училищ УРСР та голів циклових комісій бібліотечних дисциплін; здійснювала методичні виїзди, під час яких виявлялися проблеми у роботі бібліотек училищ; розробляла методичні рекомендації та надавала адресну консультативну допомогу.

За 30 років діяльності як методичного центру (1982–2012)¹ фахівці бібліотеки КНУКіМ підготували понад 80 методичних рекомендацій, консультацій, порад, інструктивно-методичних листів, пам'яток, зведених статистичних таблиць. Щорічно (з 1988 р.) готується “Аналіз діяльності бібліотек училищ культури України за ... роки”, що містить аналіз бібліотечних фондів, заходів з популяризації літератури, організації обслуговування читачів, довідково-бібліографічного апарату, кадрового складу бібліотек.

Станом на січень 2013 р. до методичного центру входить 26 бібліотек. З метою вивчення сучасного стану, визначення пріоритетних напрямів діяльності бібліотек, протягом 2012 р. сектор методичної роботи проводив дослідження на тему: “Діяльність бібліотек ВНЗ I–II рівня акредитації. Міністерства культури України щодо інформаційного забезпечення навчальної та наукової роботи вишу”. У процесі дослідження вивчалися: стан інформаційно-бібліографічного обслуговування, інформаційно-масової роботи, роль бібліотек у соціокультурному житті навчального закладу, реклама бібліотеки та її послуг, структура бібліотечних кадрів, джерела поповнення бібліотечних фондів. За підсумками дослідження підготовано видання “Бібліотеки вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації Міністерства культури України на сучасному етапі”².

Окрім науково-методичної діяльності, серед пріоритетних напрямків наукової роботи бібліотеки КНУКіМ назвемо:

- дослідження історії університету та бібліотеки;
- біографічні дослідження, їх бібліографічне забезпечення;
- збереження бібліотечних фондів;
- співпрацю з університетськими кафедрами;
- участь у конференціях;
- видавничу діяльність.

У статусі “наукової” бібліотека:

- задовольняє універсальні інформаційні потреби користувачів;
- виявляє та впроваджує у практику своєї роботи передові технології та сервіси;
- здійснює наукову діяльність в інформаційно-бібліографічному, науково-методичному та книгознавчому напрямах.

Координує дослідницьку роботу бібліотеки проректор з наукової роботи КНУКіМ доктор філологічних наук, професор А. І. Гурбанська. Результатом наукових досліджень, проведених у бібліотеці протягом 2011–2012 рр., що передбачали вивчення друкованих документів з фондів нашої бібліотеки та неопублікованих матеріалів з університетського архіву, стала низка інформаційних продуктів бібліографічного, наукового та науково-популярного характеру.

З 2011 р. співробітники бібліотеки працюють над темою: “Дослідження історії КДК–КДУКіМ–КНУКіМ”. Науковий керівник: директор бібліотеки, кандидат історичних наук, доцент А. В. Гуменчук. Виконавець: завідувач сектору методичної роботи О. О. Скаченко. Консультують: завідувач відділу науково-методичної роботи

¹ Бібліотека КНУКіМ – методичний центр для бібліотек ВНЗ I–2 р. а. Міністерства культури України: 30 років співпраці / уклад. О. О. Скаченко; КНУКіМ, Бібліотека. – Київ, 2013. – 38 с.

² Бібліотеки вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації Міністерства культури України на сучасному етапі (за результатами дослідження, проведеного у 2012 р.) [Електронний ресурс] / уклад. О. О. Скаченко; КНУКіМ, Бібліотека. – Київ, 2012. – 49 с. – Режим доступу: <http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2012/12/Monitoring-YK-2012a.doc>

І. Л. Маловська, завідувач інформаційно-бібліографічного відділу Т. В. Улятовська, головний бібліограф Г. О. Стешенко.

У межах даної теми дослідження проводяться за двома напрямками: вивчення історії університету та історії бібліотеки, як структурного підрозділу вишу. Досліджено історію бібліотеки з часу її заснування (1956 р.). Упорядковано інформаційне видання “Бібліотека – світ знань”³, що вийшло друком у серії “Знаменні дати КНУКіМ”.

Завершена робота над укладанням історичного нариса “Наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв: від витоків до сучасності”. Видання складається з чотирьох розділів, довідкового апарату, додатків.

До першого розділу “Слово про бібліотеку” увійшли статті про книгозбірню, написані її колишніми співробітниками, які нині досягли вигомих результатів у науковій та педагогічній роботі, та статті до ювілейної дати від викладачів нашого університету. У другому розділі “Історія. Від самого початку...” висвітлюється історія розвитку бібліотеки від початку створення бібліотечного кабінету при Інституті підвищення кваліфікації керівного складу працівників культури УРСР. Третій розділ “Сьогодні. Ні кроку назад, завжди вперед...” містить відомості про сучасний період діяльності бібліотеки КНУКіМ. До четвертого розділу видання “Історія бібліотеки у документах та матеріалах” (складається з шести підрозділів) включена бібліографія про історію, науково-методичну та науково-бібліографічну діяльність бібліотеки, публікації її співробітників.

Перші результати дослідження історії університету викладено в іншому виданні бібліотеки – календарі “Київський національний університет культури і мистецтв у 2013 році: знаменні дати, славні ювілеї”⁴. Мета календаря – розширити знання про наш університет; нагадати про пам’ятні події, знаменні дати його історії; відзначити ювілеї видатних діячів освіти, культури, мистецтва України, які свою наукову і творчу діяльність присвятили вихованню нового покоління працівників культури у КНУКіМ.

Календар складається із двох частин: “Знаменні дати КНУКіМ” та “Викладачі КНУКіМ – ювіляри 2013 року”. Перша частина має інформативний характер, містить перелік основних знаменних дат університету у 2013 р. До кожної дати пропонується нарис, бібліографічний список та світлини. До другої частини включено біографічні довідки про викладачів-ювілярів та перелік основних публікацій про їх наукову і творчу діяльність.

2012 рік виявився ювілейним для двох видатних особистостей української культури, діяльність яких пов’язана з КНУКіМ. Йдеться про відомого філософа, журналіста, мистецтвознавця С. Д. Безклубенка та видатного українського диригента С. Є. Павлюченка. Крім того, в університеті розпочали підготовку до святкування 40-річчя кафедри народного співу та 45-річчя кафедри хорового диригування, що нині, як окремі секції, входять до структури кафедри фольклору, народнопісенного і хорового мистецтва.

Зважаючи на викладене вище, у 2012 р. вирішили зосередити зусилля на дослідженні теми: “Вчені КНУКіМ в розвитку культурно-мистецького дискурсу. Біобібліографічний аспект”. Науковий керівник: кандидат історичних наук,

³ *Бібліотека – світ знань (до 55-річчя бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв) / уклад. О. О. Скаченко; КНУКіМ, Бібліотека. – Київ, 2012. – 16 с. – (Серія “Знаменні дати КНУКіМ”; вип. 1).*

⁴ *Київський національний університет культури і мистецтв у 2013 році: знаменні дати, славні ювілеї: календар / уклад. О. О. Скаченко; гол. ред. М. М. Поплавський; наук. ред. А. І. Гурбанська; КНУКіМ. – Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2013. – 100 с.*

доцент А. В. Гуменчук. Над темою працюють укладачі І. Л. Маловська та О. О. Скаченко. Бібліографічне редагування здійснюють Т. В. Улятовська та Г. О. Штешенко.

З 2012 р. бібліотека започаткувала випуск зведених покажчиків-щорічників “Наукові праці викладачів КНУКіМ за ... рік”. Перший випуск⁵ містить перелік публікацій викладачів, наукових співробітників КНУКіМ (монографії, підручники, навчальні посібники, статті, методичні матеріали), які вийшли друком в 2011 р. та використовуються у навчальному процесі університету.

Упорядковано та видано два персональні бібліографічні покажчики, присвячені відомим науковцям нашого університету, триває робота над наступними. Перший персональний бібліографічний покажчик “Сергій Данилович Безклубенко” підготовано до 80-річчя від дня народження відомого вченого – філософа, історика, культуролога, мистецтвознавця, педагога, журналіста й літератора С. Д. Безклубенка, проректора з наукової роботи КНУКіМ протягом 2001–2011 рр.⁶ Матеріали покажчика відображають його науковий доробок за 1959–2011 рр. (всього 517 записів). Персональний бібліографічний покажчик “Павлюченко Станіслав Євстигнійович” підготовано як данину пам’яті відомому українському хоровому диригентові, народному артисту України, професорові та незмінному завідувачу кафедри народнопісенного виконавства КНУКіМ протягом 1984–2010 рр. С. Є. Павлюченку з нагоди 75-річчя від дня народження⁷. Видання стало першою спробою оприлюднити творчий доробок митця. Матеріали покажчика відображають публікації за 1968–2011 рр.

Подальша робота колективу бібліотеки над дослідженням внеску викладачів КНУКіМ у розвиток культурно-мистецького дискурсу привела до розуміння необхідності поділу основної теми на дві підтеми. Вирішили, що дослідження життєвого шляху і наукового доробку окремих осіб здійснюватиметься у межах підтеми “Видатні постаті університету”, а систематизація інформації про історію і досягнення окремих кафедр та інститутів нашого вишу – у межах підтеми “Знаменні дати університету”.

Робота над дослідженням історії, наукової школи, художньо-творчої діяльності кафедри фольклору, народнопісенного і хорового мистецтва КНУКіМ у межах зазначеної вище підтеми тривала протягом двох років. За результатами наукових досліджень упорядковано та підготовано до друку два біобібліографічні покажчики.

У виданні “Об’єднані любов’ю до української пісні” зроблено спробу всебічно розкрити наукову і творчу діяльність кафедри народного співу за 40 років її існування (1972–2012 рр.)⁸. Покажчик складається із семи розділів, включає 1399 бібліо-

⁵ *Наукові праці викладачів КНУКіМ за 2011 р.*: бібліогр. покажч. / М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Бібліотека; уклад. І. Л. Маловська; наук. ред. А. І. Гурбанська. – Київ, 2012. – 102 с.

⁶ *Сергій Данилович Безклубенко*: біобібліогр. покажч.: (до 80-річчя від дня народження) / уклад.: О. О. Скаченко, І. Л. Маловська, А. В. Мальшакова, О. Ф. Омеляненко-Набіуліна; гол. ред. М. М. Поплавський; наук. ред.: А. І. Гурбанська, Р. Д. Михайлова; М-во культури України, КНУКіМ, Бібліотека. – Київ, 2012. – 253 с.

⁷ *Павлюченко Станіслав Євстигнійович*: біобібліогр. покажч.: (до 75-річчя від дня народження) / уклад.: О. О. Скаченко, В. В. Ткаченко; гол. ред. М. М. Поплавський; наук. ред.: А. І. Гурбанська, П. Г. Павлюченко; М-во культури України, КНУКіМ, Бібліотека. – Київ, 2012. – 88 с.: іл., портр. – (Серія “Видатні постаті КНУКіМ”; вип. 1).

⁸ *Об’єднані любов’ю до української пісні*: біобібліогр. покажч.: присвячується 40-річчю кафедри фольклору та народного пісенного виконавства КНУКіМ / уклад.: О. О. Скаченко, В. В. Ткаченко; гол. ред. М. М. Поплавський; наук. ред. А. І. Іваницький; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Бібліотека. – Київ, 2013. – 220 с.: іл. – (Серія “Знаменні дати КНУКіМ”; вип. 2).

графічних записів. Вагому частину видання займає розділ, що містить біографічні довідки про 66 персоналій професорсько-викладацького складу кафедри та перелік їхніх основних наукових публікацій. Бібліографічний покажчик “Майстри хорового мистецтва” містить інформацію про кафедру хорового диригування КНУКіМ та її досягнення за 45 років діяльності (1968–2013 рр.)⁹. Складається із шести розділів, налічує 619 бібліографічних записів. Зібрана інформація про 54 викладачів кафедри. Після біографічної довідки (створювалась на основі інформації, наданої особисто викладачем або його родиною) подано перелік основних наукових праць та бібліографію про наукову і творчу діяльність.

Спільним для обох видань є наявність нарисів про історію та сьогодення, розділів про розвиток наукової школи, художньо-творчу діяльність студентських колективів. Уперше зібрано та оприлюднено відомості про кращих випускників кафедр, котрі досягли вагомих результатів у професійній діяльності. Видання завершуються анованим переліком аудіо- та CD-дисків, записаних студентськими творчими колективами та розділом “Публікації про творчу діяльність кафедри”, до якого включено відгуки та рецензії про участь кафедри та її творчих колективів у концертах, міжнародних та всеукраїнських фестивалях, конкурсах. Ці два бібліографічні покажчики друкуватимуться в серії “Знаменні дати КНУКіМ”.

Тему “Збереження бібліотечних фондів” досліджують три співробітники бібліотеки. Науковий керівник і виконавець – Ю. І. Горбань, заступник директора бібліотеки. Над темою працюють також Л. А. Рибка, завідувач відділу комплектування і наукової обробки документів та Я. А. Якубенко, провідний бібліотекар, здобувач кафедри книгознавства та бібліотекознавства. За результатами дослідження до захисту підготовано дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата культурології “Зберігання книжкових пам’яток як культурних цінностей в бібліотеках України”¹⁰. Результати досліджень даної теми викладені також у публікаціях співробітників у фахових виданнях України.

Протягом 2011–2012 рр. співробітники бібліотеки виступали з доповідями на таких наукових конференціях:

– Міжнародній науково-практичній конференції “Українська культура: виклики сьогодення”: Х культурологічні читання пам’яті Володимира Подкопаєва, м. Київ, 31 травня – 1 червня 2012 р. (Ю. І. Горбань, Л. А. Рибка);

– Всеукраїнській науковій конференції “Соціальні комунікації: стан, проблеми, тенденції”, 26–27 квітня 2012 р. (Ю. І. Горбань, Я. А. Якубенко);

– Всеукраїнській науково-практичній конференції “Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України”, 22 листопада 2011 р. (Ю. І. Горбань);

– Всеукраїнській науково-практичній конференції “Києво-Печерська лавра – провідний осередок книжкової справи Руси-України” (до 350-річчя першого видання “Києво-Печерського патерика” (1661)), 24–25 листопада 2011 р. (Ю. І. Горбань, Я. А. Якубенко).

⁹ *Майстри хорового мистецтва*: біобібліогр. покажч.: присвячується 45-річчю кафедри хорового диригування КНУКіМ / уклад.: Н. М. Кречко, О. О. Скаченко; гол. ред. М. М. Поплавський; наук. ред. І. Д. Гамкало; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Бібліотека. – Київ, 2013. – 153 с.: іл. – (Серія “Знаменні дати КНУКіМ”; вип. 3).

¹⁰ Горбань Ю. І. Традиції та новачі зберігання книжкових пам’яток як культурних цінностей // *Вісник ДАККіМ*. – 2012. – № 2. – С. 70–74.

**SCHOLARLY RESEARCHES OF THE LIBRARY
OF KYIV NATIONAL UNIVERSITY OF ART
AND CULTURE IN THE YEARS 2011–2012**

Olena SKACHENKO

*Kyiv National University of Art and Culture, library,
36, Shchors Str., Kyiv, Ukraine, 01601, phone number: (044) 529-61-38*

Results of researches conducted in the library of Kyiv National University of Art and Culture during the years 2011–2012 are presented: research projects as well as bibliographies, calendar and methodological materials for publishing and library employees' participation in academic conferences.

Key words: library of Kyiv National University of Art and Culture, scholarly work in library, list of references, memorial data calendar.

**НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ БИБЛИОТЕКИ КИЕВСКОГО
НАЦИОНАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА КУЛЬТУРЫ
И ИСКУССТВ В 2011–2012 гг.**

Елена СКАЧЕНКО

*Киевский национальный университет культуры и искусств, библиотека,
ул. Шорса, 36, г. Киев, Украина, 01601, тел.: (044) 529-61-38*

Представлены результаты научных исследований, проведенных в библиотеке Киевского национального университета культуры и искусств в 2011–2012 гг.: рассмотрены выполнение научных тем, подготовка к печати библиографических указателей, календаря и методических материалов, участие сотрудников библиотеки в научных конференциях.

Ключевые слова: библиотека КНУКиИ, научная работа в библиотеке, библиографический указатель, календарь памятных дат.

Стаття надійшла до редколегії 22.05.2013

Прийнята до друку 25.07.2014